

Jaaroverzicht 2019

Recycling Netwerk Benelux

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Momenten van impact in 2019	4
Missie en visie	5
Positionering	6
Strategie	7
Communicatiestrategie	9
Afalhiërarchie	9
Preventie en hergebruik	10
Goede omgang met afval	10
Statiegeld	10
Thema's	11
1 Preventie en hergebruik	11
1.1 Steeds meer productie van virgin plastics	11
1.2 De single-use plastics richtlijn en haar implementatie	12
1.3 Preventie van oververpakking	13
1.4 Hiërarchie in het plastic afvalbeleid	14
1.5 Pilot herbruikbare verpakkingen voor maaltijdbezorging	15
1.6 Hergebruik-programma	17
2. Goede omgang met afval	17
2.1 Rubbergranulaat	17
2.2 Tapijtenrecycling	18
2.3 Glasrecycling	19
2.4 Statiegeld	20
2.4.1 De Statiegeldalliantie	20
2.4.2 Statiegeld in Nederland	20
2.4.3 Statiegeld in België	24
2.4.4 Statiegeld in het buitenland	27
2.5 Export van plastic afval	27
Bestuur en organisatie	28
Organisatorische en financiële zaken	29

Voorwoord

Het jaar 2019 was een mooi jaar voor Recycling Netwerk Benelux.

Het gaat te ver om nu al te spreken van een oogstjaar, maar we kunnen wel vaststellen dat we duidelijk impact hebben gehad.

Minder milieuschade door het gebruik van grondstoffen en de verwerking van afval staan prominenter dan ooit op de agenda. De bevolking wil het, de overheid wil leveren en veel bedrijven bereiden zich er op voor. Er gloort succes voor onze -vaak al jarenlange- roep om maatregelen die écht leiden tot milieubewust omgaan met grondstoffen en afval.

Er was veel media aandacht voor de dingen waar we mee bezig zijn. Men wist ons te vinden en we kregen 'een goede pers'; van lokale blaadjes tot internationale kranten en van linkse weekbladen tot rechtse TV-zenders. De Statiegeldalliantie, opgericht door Recycling Netwerk in 2017, telde eind 2019 meer dan 1000 partners. Onze inzet om eerst de precieze feiten op tafel te krijgen en die ongezouten naar voren te brengen was effectief. Zo toonden we bijvoorbeeld aan dat:

- *herbruikbare maaltijdverpakkingen de huidige wegwerpverpakkingen kunnen vervangen;*
- *weggeworpen blikjes kunnen leiden tot blik scherven in koeienmagen;*
- *wereldwijd vele miljarden worden geïnvesteerd in extra plasticproductie door 23 van de 28 multinationals die de "Alliance to End Plastic Waste" hebben opgericht;*
- *veel glazen flessen en plastic flessen veel zwaarder zijn dan nodig.*

Ons werk bleef een mix van analyseren, strategieën bedenken en overtuigen door praten en schrijven. We waren succesvol in het smeden van coalities en het voeren van juridische processen. En in samenwerking met het Europese team van BFFP brachten we 'Brussel' de nodige informatie op het dossier van de Single-Use Plastics Richtlijn (SUPD).

Daarbij was -last but not least- 2019 ook een cruciaal jaar in onze strijd voor statiegeld. In Nederland bleken er nog meer plastic flesjes in het zwerfafval te zitten dan het jaar ervoor en is aangekondigd dat het statiegeld besluit zal worden vervroegd. Daar bovenop mag nu ook een statiegeld besluit voor blikjes worden verwacht gezien aangenomen kamermoties. In België was statiegeld een belangrijk thema in de verkiezingen en zijn door de Brusselse en Waalse regering de eerste stappen gezet op weg naar een statiegeldsysteem.

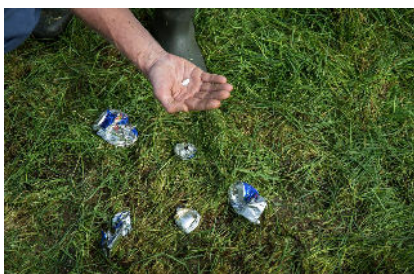
Al met al is 2019 voor Recycling Netwerk Benelux dus een mooi jaar om op terug te kijken. We nodigen u uit om met ons mee te kijken op de volgende pagina's.

Robbert van Duin, voorzitter

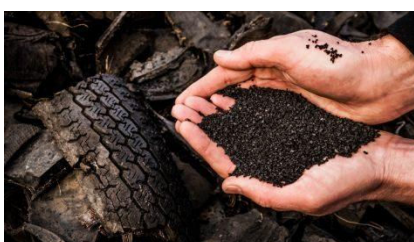
Momenten van impact in 2019

Ons onderzoek naar de miljarden investeringen in extra plasticproductie krijgt wereldwijde aandacht

Bij onze demonstratie van de schade die blikjes aanrichten bij koeien spreekt Tweede Kamerlid Maurits von Martels (CDA) zich uit voor statiegeld op blikjes

De rechtbank komt tot een veroordeling voor vervuiling door rubbergranulaat op sportvelden

Het Brussels en het Waals gewest schrijven statiegeld op blikjes en plastic flesjes in hun regeerakkoorden

Missie en visie

Toen Recycling Netwerk in 2002 vanuit Bureau Brandstoffen en Grondstoffen werd opgericht, werd vanzelfsprekend ook meteen de missie van de organisatie geformuleerd. Wat opvalt is dat die missie vandaag nog altijd even actueel is.

“De stichting heeft ten doel: het bevorderen van reductie van de milieubelasting die wordt veroorzaakt door productie, consumptie en afdanking van producten en productsystemen, met bijzondere aandacht voor verpakkingen en verpakkingssystemen.

Als onafhankelijk opererende, Europese milieu- en consumentenorganisatie zonder winstoogmerk houdt de stichting zich hiertoe met name bezig met Europees (milieugericht) productbeleid van zowel overheden als bedrijven, alsmede met het vinden en benutten van mogelijkheden om de overgang naar een Europese consumptie en productie van producten en productsystemen met een aanmerkelijk lagere milieubelasting te bevorderen.”

De buzz rond de circulaire economie versterkte de aandacht voor de afvalfase van producten. De enorme plastic soep in onze rivieren en oceanen draagt dan weer bij aan het groeiende besef dat de omgang van onze samenleving met het materiaal plastic inherent verkeerd is. De Europese Commissie heeft een Single Use Plastics Directive ingevoerd waarmee een veel sterkere focus is komen te liggen op de producten zelf die leiden tot vervuiling. In Vlaanderen wordt werk gemaakt van het tegengaan van wegwerpproducten in overheden en op festivals en in Nederland wordt ingezet op een Plastic Pact, waar we kritisch op zijn vanwege het vrijwillige karakter en de gebrekkige focus op de hoogste treden van de afvalhiërarchie. Het werk van Recycling Netwerk is actueler dan ooit tevoren.

De missie van Recycling Netwerk is verbonden met een sterke visie. Productie en consumptie zal duurzaam zijn of ze heeft geen bestaansrecht. Dat kunnen we enkel realiseren door systemen te realiseren waarin producten zowel in gebruik als aan het einde van hun leven een minimale impact hebben. Omdat **alle** producten en productsystemen duurzaam moeten zijn, en dit frictie geeft met de korte-termijnlogica van nog altijd de meeste bedrijven, speelt het overheidsbeleid hierin een centrale rol.

Positionering

Recycling Netwerk heeft een unieke positie in het Nederlandse landschap van milieuorganisaties. We zijn de enige milieuorganisatie die vanuit een circulaire economie-perspectief milieuproblematiek aanpakt. We doen dat op een systemische manier: vanuit een doorgedreven begrip van de productie- en consumptieketen die leidt tot afval, zoeken we naar de beslissende interventies om grondstoffenconsumptie te verminderen en afval te voorkomen. Als er dan toch nog afval ontstaat, willen we ervoor zorgen dat het hoogwaardig wordt gerecycled, met zoveel mogelijk milieuwinst en dus vervanging van nieuwe grondstoffen.

We positioneren onszelf als milieuorganisatie die zegt waar het op staat. We sturen altijd richting transities die leiden tot houdbare productie- en consumptiesystemen. We stappen niet mee in processen die niet-duurzame systemen enkel efficiënter proberen te maken, waardoor ze moeilijker vervangen kunnen worden. We onderhouden contacten met overheden, bedrijven en maatschappelijke stakeholders, en willen met iedereen goed overleg kunnen voeren. We zijn scherp op de inhoud en maken daarin geen compromissen.

In Nederland werken we samen met organisaties zoals Natuur & Milieu, Greenpeace, Plastic Soup Foundation en Stichting de Noordzee, waarbij wij veelal functioneren als kennishub en aanjager van initiatieven om scherper overheidsbeleid te realiseren. In België werken we onder meer samen met Bond Beter Leefmilieu, Proper Strandlopers en gemeenten zoals Hasselt en Bredene.

Recycling Netwerk Benelux is een actieve participant in het internationale netwerk [Break Free From Plastics](#) (BFFP). Dat is een netwerk van honderden organisaties wereldwijd die strijden tegen de vervuiling door plastics. De deelname aan de overlegmomenten van BFFP is zeer waardevol. We wisselen kennis, ideeën en ervaringen uit. Daarbij gaat het over de lobby tegen plastic vervuiling op nationaal, Europees en internationaal niveau. We werkten nauw samen met het Europese team van BFFP in Brussel op het dossier van de Single-Use Plastics Richtlijn (SUPD), die in 2018 werd onderhandeld en in 2019 werd goedgekeurd (zie ook hoofdstuk 8.1.2).

De jaarlijkse BFFP Europe meeting werd in juni 2019 in Venwoude, Nederland gehouden. Recycling Netwerk hielp in de organisatie van de meeting, waar meer dan 60 leden van BFFP aan deelnamen. Binnen BFFP Europe zijn we één van de actieve stakeholders en kunnen we ook werkgroepen rond statiegeldsystemen en hergebruiksystemen. We nemen daarnaast ook plaats in de taskforce over de Single-Use Plastics Directive (SUPD).

Strategie

In 2017 is een begin gemaakt met een strategische aanpak om onderwerpen te identificeren waar Recycling Netwerk op een effectieve manier impact kan realiseren ten voordele van het milieu. De fundamentele vraag die we ons daarbij stelden, was:

*Helpt het initiatief of project om een **kader** te ontwikkelen waarbinnen **bedrijven** in de toekomst duurzamer produceren en meer **verantwoordelijkheid** nemen voor de **preventie** van afval en de **milieu-impact** van het afval van hun producten?=*

Recycling Netwerk speurt dus naar kansen om productsystemen te verduurzamen. Er zijn drie elementen die nodig zijn om een werking rond een concreet product of productsysteem op te zetten.

- 1) Er moeten kansen zijn om een systeem te veranderen zodat de materiaal-consumptie omlaag gaat en het systeem minder milieu-impact heeft;
- 2) Op het niveau van de overheid en/of de politiek moet er perspectief zijn die de systeemverandering helpt te ondersteunen. Echte systeemverandering heeft namelijk nood aan bindende afspraken, beleidskaders, controle en desgevallend sancties;
- 3) Onze werking rond het onderwerp moet kunnen worden gefinancierd. We kijken daarvoor naar concrete projectsubsidies van overheden en donaties van bedrijven.

Deze aanpak is nog steeds leidend in onze overwegingen over waar we onze energie in steken. Maar we hebben onze werking ook verdiept. In onze werkzaamheden geven we uitdrukkelijk meer prioriteit aan de hogere treden in de afvalstoffenhiërarchie, namelijk preventie en hergebruik. Daarnaast zetten we strategisch in op de onderliggende structuren die hervormd moeten worden om de nodige systeemveranderingen te realiseren. We dagen uit wat producentverantwoordelijkheid inhoudt en hoe de overheid zich verhoudt tot het bedrijfsleven. Het poldermodel (waar milieuorganisaties overigens vaak buiten worden gehouden), functioneert niet goed om transities met de nodige snelheid te laten verlopen.

Recycling Netwerk is een organisatie met een unieke combinatie van expertise. Wat ons onderscheidt is:

- doorgedreven expertise op het vlak van afval- en productsystemen;
- een sterke omgang met media;
- goede kennis van transities;
- strategisch inzicht in beleidsverandering;
- sterke relaties met overheden, milieuorganisaties en internationale experts;
- kwalitatief hoogstaand team.

Tegenover deze sterktes staan ook zwakke punten.

- de expertise is nog te gefragmenteerd aanwezig in de organisatie;
- er is relatief weinig ervaring rond het organiseren van grote projecten;
- er is nog te weinig 'business sense' als een organisatie;
- Recycling Netwerk is een organisatie die weerstand kan oproepen vanwege ons werk rond statiegeld.

Communicatiestrategie

De eerste stap om beleidsmakers tot verandering van beleid te bewegen is een probleem op de kaart zetten. Het debat over het afvalbeleid werd decennialang beperkt tot een kleine kring van belanghebbenden. Daardoor kwamen de maatschappelijke stakeholders weinig aan bod.

Daarom trekt Recycling Netwerk Benelux de aandacht van de media op steeds nieuwe deelaspecten van het afvalbeleid waar milieuwinst kan geboekt worden. We signaleren het probleem, analyseren het en stellen oplossingen voor.

We brengen deze boodschappen niet enkel op onze eigen kanalen ([website](#), [twitter](#), [facebook](#) en [linkedin](#)) maar proberen via de media telkens ook de specifieke doelgroep te bereiken. Soms is die doelgroep Nederlandse, Belgische of Europese beleidsmakers, soms zijn het de decision makers binnen bedrijven, soms zijn het de gemeenten of het brede publiek. De keuze van de mediakanalen staat steeds in functie van de boodschap en de doelgroep.

Globaal genomen zien we in 2019 de tendens dat Recycling Netwerk steeds meer in contact komt met onderzoeksjournalisten die diepgravende artikels en reportages maken. Die worden vaak maanden vooraf voorbereid.

Recycling Netwerk wordt meer en meer gezien als een voortrekker in het aankaarten van aspecten van het afvalbeleid waar weinig over werd gedebatteerd in de samenleving. Door onze sterke aanwezigheid in de media keren onze argumenten frequent terug in teksten van andere opiniemakers, debatten in de Tweede Kamer en beleidsbeslissingen. We hebben in 2019 bijgedragen aan het publieke debat over de milieu-impact van afval. We mogen stellen dat we het hoog op de agenda van media en politiek hebben weten te houden.

De belangrijkste persartikels, radio- en tv-uitzendingen worden in de volgende hoofdstukken steeds specifiek aangegeven. Hier beperken we ons tot de media-aandacht die het meest in het oog springt.

Afvalhiërarchie

Onze kritiek op het afvalbeleid, en de boodschap dat het afvalbeleid hoger moet klimmen in de afvalhiërarchie van de Ladder van Lansink, was in 2019 een belangrijke bron voor diepgravende uitzendingen van [Nieuwsuur](#) (NOS), de [Haagse Lobby](#) (WNL), [Pano](#) (VRT), [Questions à la Une](#) (RTBF) en [De Monitor](#) (NPO). (hoofdstukken 8.1.4 en 8.2.4.2)

Preventie en hergebruik

De bovenste treden van de Ladder van Lansink zijn preventie en hergebruik. De preventie van plasticproductie wordt bemoeilijkt door de grote stroom van goedkope virgin plastics. Met ons onderzoek over de producenten van virgin plastic (hoofdstuk 8.1.1) kwamen we via [The Guardian](#) in tientallen media wereldwijd. Ons vergelijkend onderzoek naar overbodig verpakkingsmateriaal kwam onder meer in het [RTL Nieuws](#) (hoofdstuk 8.1.3). Ons project inzake herbruikbare verpakkingen voor maaltijdbezorging werd uitgebreid besproken in Het [Belang van Limburg](#) en de Belgische krant [De Standaard](#) (hoofdstuk 8.1.5).

Goede omgang met afval

De rechterlijke veroordeling voor vervuiling door rubberkorrels, naar aanleiding van een zaak van het Openbaar ministerie op basis van aangifte door Recycling Netwerk, leidde tot grote aandacht van vele media in Nederland, met uitlopers naar nederlandstalig en franstalig België (hoofdstuk 8.2.1). Onze rechtszaak bij de Raad van State over de glasrecycling werd uitgebreid verhaald in alle Nederlandse kwaliteitskranten (hoofdstuk 8.2.3). Dankzij onze analyses over plastic export kregen we het woord tot op de BBC World service (hoofdstuk 8.2.5).

Statiegeld

De communicatiestrategie speelde in 2019 een belangrijke rol in de bredere strategie om het statiegeld dossier hoog op de agenda van media en dus politiek te houden. Gedurende heel 2019 bleef de Statiegeldalliantie aangroeien. Telkens een gemeente zich aansloot, gaf dit aanleiding tot artikelen in de lokale media of nationale media (hoofdstuk 8.2.4.1).

We brachten ook veel nieuwe invalshoeken van statiegeld in nationale media met grote oplage: de aanwezigheid van een plastic laagje in blikjes in het [AD](#), de schade die scherven van blikjes bij koeien kunnen aanrichten in het [AD](#) (hoofdstuk 8.2.4.2) en het lokale statiegeldproject in Bredene in [Het Laatste Nieuws](#) en het [VRT journaal](#) (hoofdstuk 8.2.4.3).

Thema's

1 Preventie en hergebruik

1.1 Steeds meer productie van virgin plastics

Volgens de hiërarchie van de Ladder van Lansink moet preventie en vervolgens hergebruik de hoogste prioriteit krijgen in het afvalbeleid. Het voorkomen van afval en het stimuleren van systemen op basis van herbruikbare producten zouden de hoeksteen van het beleid moeten zijn.

Wegwerpplastics gemaakt van olie en gas worden echter steeds goedkoper. Dat helpt uiteraard niet om producenten aan te zetten om minder verpakking te gebruiken. Omdat de toename van de virgin plasticproductie een zeer sterke impact heeft op het afvalprobleem, besteedden we in 2019 ook aandacht aan deze dieperliggende oorzaak.

Founders of plastic waste alliance 'investing billions in new plants'

European NGO says firms are likely to be at centre of global boom in plastic production

De schaliegasproductie in de VS neemt sinds een decennium een hoge vlucht. Bij de winning van schaliegas komt naast methaan voor energieopwekking onder meer ook ethaan en propaan vrij. Dat zijn bouwstenen voor de productie van plastics. De investeringen in de winning van schaliegas leiden tot steeds goedkopere virgin plastics.

De producenten investeren bovendien miljarden dollars in de bouw van nieuwe

fabrieken om ethaan en propaan in te zetten voor de productie van virgin plastics. We deden [onderzoek](#) naar de zogenaamde "Alliance to End Plastic Waste". We stelden vast dat 23 van de 28 bedrijven in de alliantie niet streven naar minder plastic, maar net het omgekeerde: ze investeren miljarden in extra plasticproductie.

Dit dossier brachten we in [The Guardian, Founders of plastic waste alliance 'investing billions in new plants'](#) (zie afbeelding). Daarop volgde een lawine van internationale

media-aandacht met artikels tot in the South China Morning Post, [Dozens of companies launch US\\$1 billion bid to end plastic pollution in Asia but environmentalists dismiss it as 'greenwashing' stunt](#). Zelfs maanden later werden we nog gecontacteerd naar aanleiding van het artikel.

Een voorbeeld in de Benelux is de miljardeninvestering door Ineos in een nieuwe plasticfabriek in de haven van Antwerpen. Om zicht krijgen op de milieuproblemen die met de nieuwe fabriek kunnen ontstaan richtte Recycling Netwerk Benelux op 15 februari 2019 een verzoek aan Flanders Investment & Trade (FIT) en aan Havenbedrijf Antwerpen. We vroegen om afschriften te krijgen van alle informatie over de ontwikkeling van de nieuwe plasticfabriek. De instanties weigerden dit. De beroepsinstantie van de Vlaamse Overheid voor openbaarheid van bestuur stelde Recycling Netwerk [in het gelijk](#), maar FIT won weer in een beroep. Dit gaf aanleiding tot artikels van De Standaard, [Antwerpse haven moet informatie vrijgeven over plannen voor plasticfabriek](#), De Tijd, [Milieu-activisten nemen Antwerpse Ineos-fabrieken in het vizier](#), Deutsche Welle, [We need to talk about virgin plastics](#) en opnieuw een artikel in The Guardian: [Ineos may have to disclose secret details of £2.6bn Antwerp project](#).

1.2 De *single-use plastics* richtlijn en haar implementatie

Het Europees Parlement [keurde de richtlijn plenair goed](#) op 27 maart 2019, met een grote meerderheid van 560 voor, 35 tegen en 28 onthoudingen. De richtlijn [werd officieel](#) op 21 mei 2019.

In 2018 en voorjaar 2019 besteedde Recycling Netwerk Benelux veel aandacht aan de ontwikkeling van de Europese

[single-use plastic richtlijn](#). We schreven een position paper, onderhielden contact met overheden en verschillende Europarlementsleden, volgden de onderhandelingen nauw op en berichtten hierover op onze website.

Vanaf mei 2019 volgden we op hoe de SUP ontvangen werd op landelijk niveau, en bouwden we voort op de verplichtingen uit de richtlijn. Voor de uitzending [Machtsstrijd om het plastic rietje](#) van De Haagse Lobby (WNL) werden we uitgebreid geïnterviewd over de onderhandelingen over de richtlijn (zie afbeelding).

De richtlijn is bekend omwille van het verbod op een reeks plastic wegwerpproducten. Dat verbod is een goed voorbeeld van een preventiemaatregel. Maar ook belangrijk is dat de

richtlijn 90% gescheiden inzameling van plastic flessen voorschrijft. Ze maakt de producenten van wegwerpproducten (waaronder plastic flesjes) ook financieel verantwoordelijk voor de opruimkosten van hun afval. Deze Europese beslissingen zijn het startschot van een revolutie in de plastic-, drank en supermarktbranche. Ze moeten in 2021 ingevoerd zijn in het nationaal recht van alle lidstaten.

De eis voor 90% gescheiden inzameling van plastic flessen betekent dat statiegeld sowieso in heel Europa zal worden ingevoerd de komende jaren. Dat schreven we onder meer in augustus 2019 in het opiniestuk in de Belgische krant De Standaard [En toch zal statiegeld er komen](#).

Op het moment van de officiële publicatie [riepen we de lidstaten op](#) om de bepalingen van de richtlijn snel en ambitieus om te zetten in het nationaal recht van de lidstaten. In België diende PS-Kamerlid Malik Ben Achour meteen het [wetsvoorstel 55K0160001](#) in dat alvast de verbodsbepalingen over plastic bestek, rietjes en andere plastic wegwerpproducten omzet in nationaal recht. In de hoorzitting over het wetsvoorstel in het Belgisch federaal parlement hield Recycling Netwerk in december een [pleidooi](#) om de omzetting van de Europese single use plastics-richtlijn aan te grijpen om een ambitieus afvalbeleid op poten te zetten. De Standaard berichtte er over: [Wegwerpplastic in België in juli 2021 verboden](#).

1.3 Preventie van oververpakking

Dat beleid om afval te voorkomen heel concreet kan zijn, maakten we duidelijk met een case study. We deden een [vergelijkend onderzoek](#) naar de hoeveelheid verpakking die gebruikt werd voor dezelfde inhoud aan vloeistof.

Uit het onderzoek blijkt dat veel verpakkingen veel zwaarder dan nodig zijn. Het gewicht van

flessen die eenzelfde hoeveelheid product verpakken loopt sterk uiteen. Sommige whiskyflessen zijn tot 4 keer zwaarder dan de lichtste fles voor exact dezelfde inhoud. Ook weegt de ene plastic fles met wasverzachter dubbel zo zwaar als een andere.

Ons onderzoek leidde in november tot het artikel in Trouw, [Een milieuonvriendelijke marketingtruc: een zwaardere fles, dat móet wel lekker zijn](#) en de reportage op RTL Nieuws, [Verpakkingsregels overtreden: te zware whisky- en shampooflessen](#) (zie afbeelding).

De Nederlandse wetgeving bepaalt al 25 jaar dat verpakkingen zo licht mogelijk dienen te zijn. Producenten overtreden dus al jaren de regels voor afvalpreventie omwille van

marketing. We dienden daarom in november een [handhavingsverzoek](#) in bij de Inspectie Leefmilieu en Transport (ILT).

1.4 Hiërarchie in het plastic afvalbeleid

De Ladder van Lansink bestond precies veertig jaar in 2019. We organiseerden daarom een [event in Nieuwspoor](#) in Den Haag waar we samen met bedenker Ad Lansink het huidige afvalbeleid analyseerden.

De conclusie was dat er veel aandacht naar recycling gaat,

maar de nog belangrijker treden, namelijk preventie en hergebruik, meer prioriteit in het beleid moeten krijgen.

Het zogenaamde “[Plastic Pact](#)”, dat staatssecretaris Stientje Van Veldhoven (IenW) eind februari 2019 voorstelde, zet vooral in op verbetering van de recycling. We reageerden in de media dat dit geen oplossing is voor zwerfafval of plastic soep. Daarvoor is een systeemverandering met meer inzet op hergebruik en juridische verantwoordelijkheid van de betrokken bedrijven nodig. Onze kritiek weerklonk onder meer in dagblad Trouw, [Plastic Pact van het bedrijfsleven leidt direct tot forse kritiek](#) en op [NPO radio 1](#).

Ook de Nederlandse Rekenkamer [schreef](#) in mei 2019 dat de Nederlandse regering niet voldoende prioriteit geeft aan preventie en hergebruik, en de minister “terughoudend is met het inzetten van wet- en regelgeving om de doelstellingen af te dwingen”. We [drongen daarom aan](#) dat dat de regering bijkomende en nieuwe wetgeving ontwikkelt inzake plastic afval. Daarmee moet de regering haar Europese wettelijke verplichting om in te zetten op preventie en hergebruik concreet en juridisch afdwingbaar maken.

In oktober nam Recycling Netwerk deel aan het [Rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over afvalimport](#), naar aanleiding van de Nederlandse importheffing die de invoer van buitenlands afval wil ontmoedigen.

In België werkten we mee aan de ontwikkeling van de reportage “[Hoera recyclage](#)” van het onderzoeksprogramma Pano van de VRT (zie afbeelding) en de reportage [Où finissent vraiment nos déchets plastiques?](#) van het onderzoeksprogramma [Questions à la Une](#) van de RTBF .

Beide reportages behandelden het Belgische afvalprobleem. In de reportages wordt aangetoond dat het idee van “Vlaanderen recyclagekampioen” een leugen is. De reportages

tonen een Belgische afvalsector die nu vooral veel sorteert en exporteert. Door beter in te zamelen, onder meer via statiegeld, zou België een meer hoogwaardige en waardevolle afvalstroom krijgen, die lokaal gebruikt kan worden door producenten die meer recycled content in hun producten willen opnemen.

Dat de cijfers die door de Belgische afvalbeheerder Fost Plus verkondigd worden zware overschattingen zijn, analyseerden we in de nota [Belgium's plastic packaging recycling is overrated](#). We publiceerden er ook een [opiniestuk](#) over op de website van de VRT.

Onze kritiek op overschattingen van recyclingcijfers van plastics in Nederland kwam in oktober uitgebreid aan bod in de uitzending [Waar belandt ons plastic afval?](#) in de reeks uitzendingen over De Plasticplaa van De Monitor (NPO) (zie afbeelding).

1.5 Pilot herbruikbare verpakkingen voor maaltijdbezorging

Het bezorgen van maaltijden aan huis zit in de lift. Daarbij worden doorgaans grote hoeveelheden verpakkingen eenmalig gebruikt. Als milieuorganisatie willen we niet alleen roepen dat het anders moet, maar ook tonen hoe het anders kan.

Daarom zetten we een proefproject op om thuisbezorgde maaltijden te leveren in herbruikbare

verpakkingen, in plaats van eenmalige verpakkingen. We sloegen de handen ineen met maaltijdbezorgdienst Deliveroo en Stad Hasselt voor het proefproject. In december 2018 kende [Vlaanderen Circulair](#) voor dit project een subsidie van 100.000 euro toe, gespreid over 2019 en 2020.

We gaven het project de naam "Deliveround". Het project is een primeur in België en een voorloper in Europa. Geen enkele van de grote maaltijdbezorgdiensten maakt op dit moment gebruik van herbruikbare verpakkingen. Voor het eerst wordt er geëxperimenteerd met de uitrol van herbruikbare voedselverpakkingen in een systeem dat take away maaltijden bij

mensen thuis bezorgt. Het project beoogt het gemak voor de consument los te koppelen van het routinematig gebruik van single use verpakkingen, door een toegankelijk herbruikbaar alternatief aan te bieden. Het project gaat daarmee de uitdaging aan om in een complex systeem, waarin single use de norm is, de grootst mogelijke stap te maken op het vlak van materialenbehoud.

Het project is zo opgezet dat wordt toegewerkt naar een business case die zicht geeft op welke manier, en onder welke randvoorwaarden, een systeem van herbruikbare verpakkingen voor bezorgmaaltijden kan worden gerealiseerd. Het project experimenteert met de concrete uitrol van herbruikbare verpakkingen in een geografisch afgebakende test-zone, met name de Stad Hasselt, en samen met een sleutelspeler in de markt van bezorgmaaltijden, met name Deliveroo.

Begin 2019 begonnen we met een uitgebreide systeem- en stakeholderanalyse. We onderzochten de voordelen van herbruikbare containers in de maaltijdbezorging, zowel vanuit milieu- als vanuit bedrijfs oogpunt.

We verkenden welke herbruikbare containers geschikt zouden kunnen zijn voor het doel van dit project. We selecteerden ruim 20 potentiële geschikte containers. Op basis van literatuuronderzoek, container performance testen en een focusgroep bijeenkomst met restaurants, werd de KioBox gekozen als meest geprefereerde verpakking om het experiment mee te starten. Mede omdat deze in meerdere formaten beschikbaar is, en daarom voor veel verschillende type maaltijden (en daarmee restaurants) bruikbaar is.

We onderzochten ook de materiaal performance: we analyseerden de verschillende geschikte materialen waar herbruikbare containers van gemaakt kunnen worden. We bekeken de milieu-impact van het materiaal, potentiële toxiciteit en andere voor- en nadelen van het materiaal voor het verpakken van voedsel.

We analyseerden de logistiek en business modellen van bestaande projecten in andere sectoren, zoals systemen voor herbruikbare drank- en voedselcontainers voor mensen die take away afhalen. We werkten hiervoor samen met Except Integrated Sustainability, die een kantoor heeft in hetzelfde gebouw, Uco, als Recycling Netwerk.

In mei 2019 communiceerden we met een [persbericht](#) onze samenwerking en het project, zowel op eigen kanalen als van de drie partners. Het nieuws werd opgenomen in [Het Belang van Limburg](#) en verschillende digitale media, zoals [RetailDetail](#), [Twinkle](#) en [Foodservice Alliance](#). Ook in de herfst van 2019 publiceerden we een [persbericht](#) over de start van de test. Dit leidde tot het artikel van De Standaard [Deliveroo levert maaltijden in herbruikbare verpakking](#). Het project gaat in 2020 verder experimenteren. De resultaten in de vorm van geleerde lessen worden naar verwachting begin 2021 gepubliceerd.

1.6 Hergebruik-programma

Halverwege 2019 begonnen we met de voorbereidingen van het opzetten van een grootschalig *Reuse* Programma. We voerden meerdere gesprekken hierover met de Adessium Foundation, venture builder Enviu en milieuorganisatie Natuur & Milieu.

Het idee is om samen een meerjarig programma te starten met als doel van hergebruik het nieuwe normaal te maken. Het programma moet een katalysator gaan zijn voor een transitie naar herbruikbaar. De gebundelde krachten van Enviu, RNB en N&M sluiten goed aan bij het transitie-framework waarbij zowel op innovaties, beleid als cultuurverandering wordt ingezet. De Adessium Foundation betrok ook de fondsen Stichting Doen en Gieskes-Strijbis in de gesprekken. De uitwerking van het programma staat gepland voor 2020.

2. Goede omgang met afval

2.1 Rubbergranulaat

Recycling Netwerk Benelux diende in september 2017 een [klacht](#) in over milieumisdrijven als gevolg van het uitloggen van zink, kobalt en minerale oliën in het milieu, afkomstig van het gebruik van rubberkorrels op kunstgrasvelden.

De klacht was gericht op de gehele waardeketen, variërend van producenten die afgedankte banden

verwerken tot rubberkorrels, de beheerders van sportaccommodaties tot sportclubs die het toepassen.

Het Nederlandse Openbaar Ministerie heeft dit onderzocht en vervolgens in september 2019 [een zaak](#) voor de rechtbank gebracht wegens niet-bescherming van het milieu tegen schade door de verspreiding van rubberkorrels. De case richt zich op Sportaal, de beheerder van de sportvelden van de Nederlandse gemeente Enschede.

De rechtbank in Rotterdam deed op 19 december 2019 [uitspraak](#) tegen Sportaal: 10.000 euro boete, waarvan de helft voorwaardelijk. Die straf is gelijk aan de eis van justitie.

De uitspraak weerklonk in veel media, tot op NOS, [Eerste veroordeling voor rubberkorrels in sportvelden treft bedrijf Enschede](#), RTL Nieuws [Eigenaren kunstgrasvelden kunnen boetes](#)

[verwachten](#) en de website van Zembla [Geldboete geëist in eerste rechtszaak tegen beheerder kunstgrasvelden](#). Ook in België besteedde de Franstalige openbare omroep RTBF er aandacht aan: [Terrains synthétiques: une commune condamnée pour pollution environnementale aux Pays-Bas](#).

Deze rechterlijke uitspraak is heel goed nieuws voor het milieu. Al jaren worden miljoenen oude autobanden verkruid tot rubberkorrels en uitgestrooid op sportvelden. We hopen dat deze uitspraak zal helpen om het gebruik van deze vervuilende stof op sportvelden snel af te schaffen. Mensen moeten kunnen sporten op kunstgrasvelden zonder zorgen voor hun gezondheid of vervuiling van het milieu.

2.2 Tapijtenrecycling

In 2018 en 2019 heeft Recycling Netwerk actief gewerkt aan het stimuleren van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor tapijten. Slechts enkele procenten van tapijten worden gerecycled doordat ze vaak uit meerdere lagen bestaan en onbekende chemische stoffen bevatten die hoogwaardige recycling van het materiaal bemoeilijken.

We hebben vooral via dialoog met het bedrijfsleven, het ministerie en de politiek ingezet op een start van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, zowel in België als in Nederland. We hebben hierbij ook actief ingezet op relaties binnen de Benelux Unie. Eind 2019 resulteerde dit in een [aangenomen motie](#) van Jessica van Eijs van D66 waardoor de overheid in 2020 aan de slag gaat met het uitwerken van UPV.

<https://recyclingnetwerk.org/2018/03/05/mooie-kansen-voor-recycling-van-tapijten/>

2.3 Glasrecycling

In een rechtszaak die we hadden aangespannen bepaalde de Raad van State op 28 januari 2019 dat de Nederlandse regering harder moet optreden tegen de Stichting Afvalfonds Verpakkingen om de verantwoordelijke bedrijven te

dwingen veel meer aan glasrecycling te doen. Onder meer Trouw berichtte erover, [Raad van State: overheid moet bedrijfsleven dwingen tot hergebruik van glas](#).

De recycling van glas schiet immers jaar na jaar tekort in Nederland. Het [Besluit beheer verpakkingen](#) bepaalt in artikel 6, tweede lid dat elk jaar 90 procent van de verkochte glasverpakkingen gerecycled moet worden. Maar het Afvalfonds doet, samen met de bij haar aangesloten bedrijven, onvoldoende inspanningen. Het wettelijke percentage is sinds 2010 niet meer gehaald. Het halen van 90 procent glaszameling en recycling is nochtans makkelijk te halen door bijvoorbeeld het toenemend aanbod van bierflesjes zonder statiegeld te stoppen en opnieuw statiegeld in te voeren op glazen potten voor onder meer conserven en broodbeleg, [argumenteerden](#) we.

Toch blijft de Nederlandse overheid weigerachtig om de 90 procent recyclingnorm voor glas te handhaven. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) deed op juni 2019 alsof zij eindelijk echt een dwangsom oplegt aan het Afvalfonds Verpakkingen om de recyclingnorm nu wel te halen. Maar feitelijk beperkt de ILT zich tot het [voorschrijven](#) van 800 extra afvalbakken in de komende 2,5 jaar. Recycling Netwerk heeft [stelde opnieuw beroep in](#) tegen deze uitsteloperatie. Het dossier leidde tot veel persaandacht van onder meer Radar, [Niet genoeg glas gerecycled, extra glasbakken geplaatst](#), Volkskrant, [Miljoenenboete voor verpakkingfabrikanten als ze niet snel 800 extra glasbakken plaatsen](#) en NRC, [Afvalfonds moet honderden glasbakken plaatsen onder last van dwangsom](#).

2.4 Statiegeld

2.4.1 De Statiegeldalliantie

In november 2017 richtte Recycling Netwerk samen met twintig andere organisaties de [Statiegeldalliantie](#) op.

Eind 2018 telde de Statiegeldalliantie [538](#) partners. In 2019 verdubbelde dat aantal bijna, en werd de kaap van [1000 partners](#) vlot overschreden.

Alle twaalf Nederlandse provincies, alle 21 waterschappen, 95 procent van de Nederlandse gemeenten, 62 procent van de Vlaamse gemeenten en honderden organisaties waren eind 2019 aangesloten bij de Statiegeldalliantie. Aan de deelname van de gemeenten ging telkens een uitvoerig debat en meestal een stemming vooraf.

Samen vragen deze partners via de alliantie de onmiddellijke invoering van statiegeld op plastic flessen én drankblikjes, in België en in Nederland. Ook grote namen zoals landbouworganisatie LTO, multinational van schoonmaakproducten [Ecover](#), de supermarkt [Ekoplaza](#) en [ASN Bank](#) zijn partner van de Statiegeldalliantie geworden.

Het wordt algemeen erkend dat de omvang en de diversiteit van de Statiegeldalliantie een aanhoudende druk zet op de beleidsmakers om de enige vraag van de Statiegeldalliantie om te zetten in concreet beleid: statiegeld op blikjes en alle plastic flessen, in Nederland en België.

2.4.2 Statiegeld in Nederland

2019 was een beslissend jaar voor het statiegeld dossier in Nederland.

In maart 2018 had Staatssecretaris voor Infrastructuur en Waterstaat Stientje van Veldhoven (D66) de betrokken bedrijven twee jaar tijd gegeven om twee doelstellingen te behalen. Tegen 2020 moeten ze 90 procent van de plastic flesjes recycleren, en de aanwezigheid van

plastic flesjes in het zwerfafval met 70 procent reduceren. Als de bedrijven daar niet in slagen, zit er in 2021 statiegeld op de kleine plastic flessen, [verklaarde](#) van Veldhoven in 2018.

Rijkswaterstaat monitorde gedurende het jaar 2019 dan ook nauwkeurig de aanwezigheid van blikjes en plastic flesjes in het zwerfafval. Bij de totstandkoming van de monitoringssystematiek heeft Recycling Netwerk, samen met andere milieuorganisaties, altijd kritisch meegekeken. We hebben aanbevelingen aan Rijkswaterstaat gedaan om de monitoring zo statistisch betrouwbaar en volledig mogelijk uit te voeren.

In februari publiceerden we een [onderzoek](#) over wat statiegeld kan bijdragen aan de reductie van de CO₂-uitstoot. We concludeerden dat statiegeld op plastic flessen en blikjes helpt om de CO₂-voetafdruk in Nederland en Vlaanderen met ongeveer 115 kton te verminderen. De milieuwinst van statiegeld in een jaar staat dus gelijk aan de hoeveelheid CO₂ die 5,8 miljoen bomen in een jaar uit de atmosfeer halen.

Op [4 maart 2019](#) publiceerde de de staatssecretaris zoals beloofd de concept-regelgeving [in de Staatscourant](#). Dat is het wettelijke besluit dat van kracht wordt als de betrokken bedrijven de reductie niet realiseren. In een [reactie](#) benadrukten we dat het belangrijk is dat er ook een innameverplichting voor supermarkten en grote verkooppunten in de wet verankerd wordt. In april herhaalden we dat punt in onze [Zienswijze](#) op de conceptregelgeving over statiegeld. De milieuorganisaties Natuur & Milieu, Plastic Soup Foundation, de Plastic Soup Surfer, Greenpeace en Stichting De Noordzee ondertekenden deze Zienswijze samen met ons.

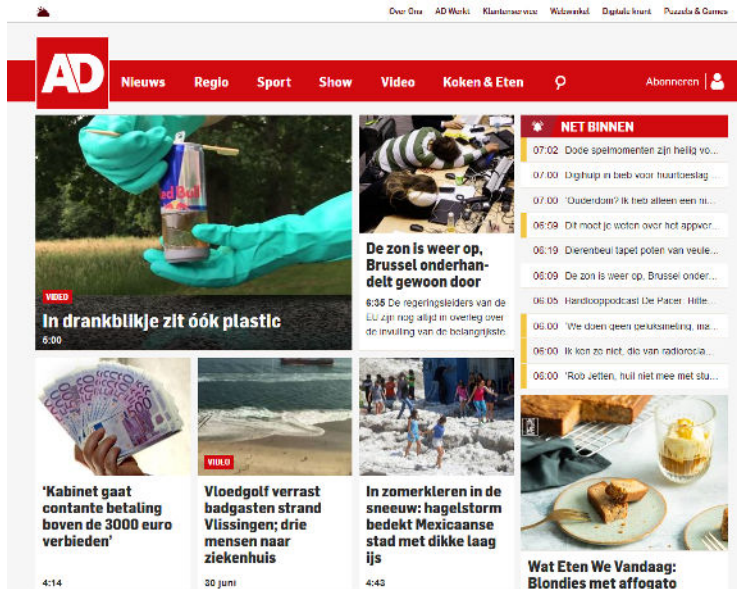
Over de blikjes had de staatssecretaris weinig beloofd in 2018. Omdat de blikjes ook tot milieuvervuiling leiden en een gevaar voor dieren betekenen, concentreerde Recycling Netwerk in 2019 de aandacht op de blikjes. We contacteerden actief Tweede Kamerleden met onze argumenten, we voerden acties en we communiceerden over de noodzaak van statiegeld op blik.

Om de supermarkten en drankproducenten aan te zetten hun verzet tegen statiegeld te staken, riepen we de deelnemers aan de Landelijke Opschoondag eind maart 2019 op om gevonden drankverpakkingen uit het zwerfafval [terug te sturen](#) naar de fabrikanten. Deze actie was onderdeel van de [BackToSender-campagne](#) die Recycling Netwerk Benelux startte in 2017.

We maakten een [historisch overzicht](#) van de tergend langzame evolutie in het Nederlandse afvalbeleid en het gebrek aan aandacht voor afvalpreventie, nochtans de belangrijkste beleidsmaatregel volgens de Ladder van Lansink. Het Nederlandse actualiteitenprogramma Nieuwsuur gebruikte dit overzicht voor de productie van twee uitzendingen, [Ondanks jaren inspanning is het plastic monster niet te temmen](#) op 9 april en [Waarom er nog geen statiegeld zit op plastic flesjes](#) op 10 april.

Op het Algemeen Overleg Circulaire Economie in de [Tweede Kamer op 11 april](#) was het debat over statiegeld behoorlijk pittig. Het debat gaf onder meer aanleiding tot het artikel in

Trouw, [Kabinet blijft erbij: er komt geen statiegeld op blik](#). De oppositie [bleef aandringen](#) bij de staatssecretaris om de in ontwerp zijnde statiegeldwetgeving niet te beperken tot kleine plastic flesjes. De afwezigheid van blikjes in de conceptregelgeving was de oppositie een doorn in het oog.

We toonden op 1 juli met een experiment dat drankblikjes een verborgen laagje plastic aan de binnenkant bevatten. Door het aluminium omhulsel op te lossen in zoutzuur, maakten we het verborgen laagje plastic zichtbaar.

We communiceerden het [filmpje](#) van ons [experiment](#) via de Nederlandse krant [AD op 1 juli 2019](#), met veel media-aandacht tot gevolg. EditieNL wijdde er een [reportage](#) aan.

Persagentschap ANP berichtte over ons pleidooi om ook op blikjes statiegeld te zetten, wat overgenomen werd in [verschillende media](#) zoals [Vroege Vogels](#), [Parool](#), [Telegraaf](#), [RTL Nieuws](#)). Mede door het experiment werden op 4 juli vier [moties over statiegeld op blik](#) ingediend in de Tweede Kamer.

Het onderzoek dat we in 2018 deden naar de mogelijke gevolgen van bliksherven bij koeien kreeg in februari 2019 nog aandacht in een artikel van de Franse krant Le Monde [Les vaches-poubelles, victimes de la maladie des déchets](#).

Op 14 september nodigden we de Kamerleden van de Commissie Circulaire Economie en journalisten uit voor een [demonstratie](#) waar veehouders toonden wat er gebeurt als een maaimachine per ongeluk over blikjes maait: de blikjes scheuren in heel kleine stukjes met scherpe randen.

Een veearts legde uit hoe deze stukjes de koeienmagen kunnen

verwonden. [RTV Utrecht](#) en RTL Nieuws maakten een reportage over de demonstratie: [Boeren zijn blik in de wei zat: dodelijk voor koeien en kost miljoenen](#) (zie afbeelding).

De Tweede Kamerleden Maurits von Martels (CDA) en Carla Dik-Faber (ChristenUnie) waren aanwezig bij de demonstratie. Maurits von Martels [verklaarde ter plekke aan het AD](#): “De problemen en vooral de gevolgen zijn bij mij ook bekend. We hebben bij het CDA lang gedacht dat we mensen wel op zouden kunnen voeden in het kader van fatsoen en dat mensen begrijpen dat blikjes niet in de natuur thuishoren, maar het werkt niet. Inmiddels zijn we van mening dat ook op blikjes statiegeld moet worden ingevoerd. We hopen dat in 2021 het statiegeld op PET-flessen is ingevoerd en ik zal ook een motie indienen dat er uiterlijk in 2022 ook statiegeld voor blikjes moet worden betaald.”

Dit was een belangrijk moment. Op 10 oktober werden de Tweede Kamerleden Maurits von Martels van het CDA, Carla Dik-Faber van ChristenUnie en Jessica Van Eijs van D66 [het eens over een motie](#) voor statiegeld op blik.

Staatssecretaris Stientje van Veldhoven was van plan om pas najaar 2020 een besluit te nemen over statiegeld op kleine flesjes. Maar op eind september meldde ze in een [brief aan de Tweede Kamer](#) dat ze het beslismoment vervroegt, en in het voorjaar 2020 al duidelijkheid wil verschaffen. De [metingen door Rijkswaterstaat](#) van het aantal kleine plastic flessen in het zwerfafval laten immers een stijgende lijn (in plaats van een dalende lijn) zien. Trouw publiceert het nieuws op de [voorpagina](#) (zie afbeelding). Samen met de

Statiegeldalliantie [reageerden we positief](#) op die vervroeging van het beslissingsmoment.

Regeringspartijen CDA, D66 en ChristenUnie werden het op 10 oktober eens over een [motie](#) om ook statiegeld op blikjes te regelen. Trouw schreef [De kans dat ook blikjes statiegeld krijgen in 2022 is nu wel heel groot geworden](#). Ook de NOS berichtte erover: [Strijd tegen zwerfafval: mogelijk toch statiegeld op blikjes, zegt Kamer](#).

In haar reactie verklaarde staatssecretaris Van Veldhoven [op 11 oktober aan Hart van Nederland](#) dat ze ziet “dat de Kamer meer ruimte biedt nu en dat statiegeld op blik nu ook echt als reële optie op tafel ligt. Ik denk dat dat goed is, want we willen allemaal gewoon dat doel bereiken van een schoon milieu.” Dat de Tweede Kamer statiegeld op de drankblikjes wil invoeren was voorpaginanieuws van vele Nederlandse kranten op 11 oktober 2019 (zie afbeelding).

De sfeer op het [Algemeen overleg Circulaire Economie van 15 oktober](#) was dan ook helemaal anders dan op het Algemeen overleg in de lente. De motie van CDA, CU en D66 werd [gesteund](#) door de oppositiepartijen GroenLinks, SP en PvdA. De monitoring van plastic flesjes en blikjes in het zwerfafval toonde dat er helemaal geen verbetering in zicht was. Er ontstond een consensus tussen de meeste Kamerleden en de staatssecretaris dat statiegeld

op plastic flesjes er snel moest komen, en blik hetzelfde traject dient te volgen.

De Tweede Kamer nam op 17 oktober 2019 twee moties aan betreffende blikjes in het zwerfafval en de invoering van statiegeld op blikjes.

De [motie van Paternotte](#) c.s. (nr. 33) “verzoekt de regering om vergelijkbare doelen voor blik (als in drankverpakkingen) voor het najaar van 2021 in te stellen”, hierbij verwijzend naar de 90% gescheiden inzameling van plastic flessen zoals opgenomen in de wet en de 70-90% reductiedoelstelling van plastic flesjes in het zwerfafval.

De [motie van Dik-Faber](#) c.s. (nr. 39) “verzoekt de regering eenzelfde traject voor blik in gang te zetten als voor kleine plastic flesjes is gedaan inclusief het voorbereiden van wettelijke maatregelen voor introductie van statiegeld per 2022 en de Kamer periodiek over de voortgang te informeren.”

Niet alleen in Den Haag, maar ook bij de drankenproducenten kwam er in 2019 beweging in de standpunten. De Belgische waterfabrikant Spadel is sponsor van de loopwedstrijd “20 km van Brussel”. In 2018 hadden we dit event aangegrepen om [het bedrijf op te roepen](#) statiegeld te steunen. In september 2019 sprak de waterfabrikant zich uit voor statiegeld, onder meer in Distrifood, [Waterfabrikant Spadel wil ook meer statiegeld](#) en het [AD van 27 september](#).

Red Bull daarentegen is een tegenstander van statiegeld. Dat is opmerkelijk, want van alle blikjesproducenten is Red Bull met ruime voorsprong [bij de grootste vervuilers](#). Dat wordt jaarlijks vastgesteld bij tellingen van het aantal blikjes Red Bull gevonden tijdens de World Cleanup Days. Daarom riepen we tijdens de World Cleanup Day van 21 september 2019 de mensen op om de Red Bull-blikjes die ze in het zwerfafval vinden te [fotograferen](#) en te posten op sociale media. Met de hashtag #RedBullChallenge wezen we Red Bull op hun grote aandeel in het zwerfafval.

2.4.3 Statiegeld in België

BOEREN ZIJN STERVENDE DIEREN DOOR ACHTERGELATEN BLIKJES KOTSBEU

«Politici, waar blijft dat statiegeld?»

MAARKEDAL

De politici moeten het statiegeld op blikjes zo snel mogelijk invoeren, vinden landbouworganisatie Algemeen Boerensyndicaat (ABS) en milieuorganisatie Recycling Netwerk Benelux. Samen met enkele landbouwers uit Maarkedal voeren ze actie om de politici wakker te schudden. «Zonder statiegeld is het dweilen met de kraan open.»

De 'oogst' na een paar honderd meter zwerfval ruimen. De blikjes zullen de actievoerders naar enkele politici sturen. Foto: Lieve D'hoont

Politiek België zat in de eerste helft van 2019 in verkiezingsmodus. We voerden acties en we contacteerden de partijhoofdkwartieren om statiegeld in de verkiezingsprogramma's en uiteindelijk in de gewestelijke regeerakkoorden te krijgen.

Begin februari 2019 nam Vlaams milieuminister Joke Schauvliege

(CD&V) ontslag naar aanleiding van uitspraken die ze deed over de klimaatbetogingen. In de evaluaties van haar beleid namen [Het Laatste Nieuws](#), [De Standaard](#) en [De Tijd](#) het de minister kwalijk dat ze statiegeld niet had ingevoerd in de tien jaar dat ze minister van milieu was.

Recycling Netwerk stuurde tijdens de verkiezingscampagne naar alle Belgische politieke partijen een pleidooi om statiegeld op te nemen in de regeerakkoorden. Op basis van die nota voerden we meerdere gesprekken met politici. We schreven ook het opiniestuk "[En toch gaat statiegeld er komen](#)" in De Standaard.

Ook in België zijn de boerende wegwerpblinkjes in hun weilanden beu. Om dat in verkiezingstijd onder de aandacht van de Vlaamse politici te brengen, [verzamelde we op 18 april](#) samen met boeren van het Algemeen Boeren Syndicaat (ABS) al het blik en plastic dat ze op hun velden in Maarkedal, België vonden. De actie kreeg veel aandacht van de media, onder meer Het Laatste Nieuws, [Boeren sturen blinkjes terug naar de politici: "Onze koeien sterven erdoor, statiegeld is de oplossing"](#) en het VRT televisiejournaal "[Haal zwerfvuil uit voedselketen](#)", [boeren vragen politici onmiddellijk statiegeld in te voeren](#).

STANDPUNT
"1 mei leek wel op Sinterklaas, wie gelooft die beloftes allemaal?"

Statiegeld? Vliegtaks? Ontdek met welke partij uw mening over het klimaat het best overeenkomt

MASSELT - Zo'n 16.000 Limburgers raadsplegen de afgelopen dagen al onze Standpuntchecker. Na mobiliteit is het thema nu klimaat & energie, waarover we u deze week een uitgebreid dossier voorschotelen, aan de beurt.

U bent er nog niet uit welke partij op 26 mei uw stem verdient? De Standpuntchecker op onze site helpt u daarbij helpen. Aan de hand van vier thema's - mobiliteit, klimaat & energie, diversiteit & migratie en economie & koopkracht - kan u achterhalen welke van de verschillende partijen het meest bij u aansluit.

Bij elk thema schotelen we u acht stellingen voor waarbij u aangeeft of u helemaal akkoord, neutraal of helemaal niet akkoord bent. Aan de hand van uw antwoorden ziet u welke partijen het dichtst bij uw standpunten aansluiten. Kan de N-VA het meeste van uw standpunten realiseren? Of hebt u misschien eerder een Groen-profiel?

Statiegeld? Vliegtaks? We starten met het thema mobiliteit. Moet er een sneltram komen tussen Heuselt en Maasrecht? En moet de Noord-Zuidkooop ontwaard worden met tunnels, of eerder met een omleidingsweg? Van-

daag kan u ook het thema klimaat & energie 'standpuntchecken'. Moet Limburg sneller dan Vlaanderen klimaatneutraal worden? Moet er statiegeld op alle blikjes en flessen komen, en moet ons land een Europese vliegtaks betalen? Later deze maand komen nog economie & zorg (10 mei) en migratie & integratie (17 mei) aan de beurt. Telkens voorafgegaan door een uitgebreid inhoudelijk dossier in onze krant, lees!

→ Check zelf op [hbt.be/standpuntchecker](#). Lees onze volledige verkiezingsposters over klimaat & energie en mobiliteit op [hbt.be/verkiezingsthemas](#)

STANDPUNT CHECKER

Statiegeld werd zo een belangrijk thema in de Vlaamse verkiezingen. Het onderwerp was aanwezig in de lijsten die de standpunten van de politieke partijen over belangrijke thema's samenvatten, zoals in dit artikel van Het Belang van Limburg [Statiegeld? Vliegtaks? Ontdek met welke partij jouw mening over het klimaat het best overeenkomt](#) (zie afbeelding). Ook de franstalige omroep RTBF besteedde

aandacht aan statiegeld in een reportage over de verkiezingsstrijd, in [Le Scan: Consigne, solution efficace aux déchets sauvages](#).

In het gewest Brussel organiseerden Leefmilieu Brussel en Net Brussel begin april 2019 een proefproject met een retourpremie voor blinkjes. De inname-automaten zamelden in de eerste 42 dagen al 40.000 blinkjes in. We maakten de [analyse](#) dat het gebruikte systeem veel ingewikkelder is gemaakt dan de statiegeldsystemen in het buitenland. Het project toont dus wat het potentieel zou kunnen zijn van echt statiegeld in België.

Vlaams parlementslid Steve Vandenberghe (SP.A) had in 2018 [voorstel van resolutie](#) ingediend in het Vlaams Parlement om statiegeld in te voeren op blikjes en petflessen. Naast Vlaams parlementslid is Steve Vandenberghe is ook burgemeester van de Belgische kustgemeente Bredene. Omdat de gemeente

een oplossing wil voor het zwerfafval en het [beu is om te wachten](#) op een beslissing van de Vlaamse regering, besliste ze in april 2019 om zelf een [proefproject rond statiegeld](#) op te zetten. Milieuorganisatie Recycling Netwerk Benelux [helpt](#) de gemeente Bredene daarbij. Op het Kustburgemeestersoverleg van begin april lichtte Recycling Netwerk de verschillende mogelijkheden van statiegeld op lokaal niveau toe.

Vele media besteedden er aandacht aan, bijvoorbeeld Het Laatste Nieuws, [Burgemeester wil statiegeld al invoeren in Bredene tegen 2020](#), De Standaard, [Bredene wacht niet op de rest van Vlaanderen](#) en de VRT [Bredene wil zelf statiegeld voor plastic flessen en blikjes invoeren](#) (zie afbeelding).

Op 18 juli 2019 verklaarde de nieuwe Brusselse regering [in haar regeerakkoord dat ze een statiegeldsysteem zal invoeren](#) op blikjes en plastic flessen. Het Brusselse regeerakkoord is heel duidelijk: *“De Regering zal een systeem van statiegeld voor blikjes en plastic flessen invoeren.”* (pagina 105 van de tekst). De Brusselse regering van PS, Ecolo, Défi, Groen, Open VLD en one.brussels (sp.a) is de eerste gewestregering die samengesteld was na de verkiezingen en gaat dus meteen voor statiegeld op plastic en blik. We reageerden positief met een [persbericht](#) dat dit een mooie doorbraak is, wat onder meer in De Standaard, [Brussel voert als eerste gewest statiegeld in voor blikjes en plastic flessen](#) werd opgenomen.

Op 9 september schreef ook de nieuwe Waalse regering [in haar regeerakkoord](#) een statiegeldsysteem of retourpremiesysteem op PET-flessen en blikjes: *“Na evaluatie van de huidige pilootprojecten, zal de Regering de progressieve uitvoering, op het niveau van België, van een statiegeldsysteem of een retourpremiesysteem voor de blikjes en PET-flessen, dat economisch leefbaar en doeltreffend is en toestaat om milieuwinst en openbare netheidswinst te halen, verdedigen”*, schrijft de regeringscoalitie van PS, MR en Ecolo op [pagina 29 van het regeerakkoord](#). Daarmee zet de Waalse coalitie van PS, MR en Ecolo een heel positieve stap vooruit naar een properder leefmilieu. Twee van de drie Belgische gewesten zetten dus al de eerste stap naar een statiegeldsysteem. We gaven een positieve [reactie](#) samen met de Statiegeldalliantie.

2.4.4 Statiegeld in het buitenland

We brachten ook nieuws over statiegeld in andere Europese landen onder de aandacht. Zo [verklaarde](#) de Schotse regering in mei dat ze statiegeld invoert op blikjes, plastic flessen en glazen flessen. In Frankrijk stelde regeringslid Brune Poirson voor om statiegeld in te voeren. Ze kreeg daarbij in een open brief de steun van de [drankenproducenten en supermarkten](#) die actief zijn in Frankrijk. We wezen erop dat veel van deze multinationals ook in België en Nederland actief zijn, en [moedigden hen aan](#) om ook bij ons statiegeld te steunen.

2.5 Export van plastic afval

Reeds in [De Tijd van 3 december 2017](#) signaleerde Recycling Netwerk dat China in 2018 een importverbod op plastic afval ging instellen. De effecten van dat verbod werden in de loop van het jaar 2019 meer en meer zichtbaar in de wereld van internationale afvalhandel.

Europa exporteerde jarenlang meer dan 40% van haar plastic afval naar China. De impact op de Europese afvalindustrie is dus zeer groot. Het afvoerputje zit definitief verstopt. We [analyseerden de impact](#) van het Chinese verbod en [pleiten](#) dat de Europese regeringen van deze crisis een opportuniteit maken om het afvalbeleid te hervormen zodat het meer bijdraagt tot een gezonde leefomgeving. We [publiceerden](#) over de aanpassingen die de Verenigde Naties aanbrachten aan de Basel-conventie over afvalexport.

We gaven toelichting over de impact van het Chinees importverbod van plastic afval in onder meer De Standaard, [Aziaten worden dupe van kortsluiting in afvalstroom](#). We werden hierover geïnterviewd door de BBC World Service in [World Business Report, Environment Takes Centre Stage at Davos](#) van 22 januari 2019.

Bestuur en organisatie

Team Recycling Netwerk

Rob Buurman	directeur
Inge Luyten	project- en campagnecoördinator
Suze Govers	project- en campagnecoördinator
Tom Zoete	strategische communicatie
Esmee van Vliet	projectmedewerker
Siu Lie Tan	projectdirecteur circulaire economie (tot einde 2019)

Raad van Bestuur

Robbert van Duin (voorzitter)
Emile van Rinsum (secretaris)
Michiel de Jong (penningmeester)
Bernard Merckx

Organisatorische en financiële zaken

Statutaire naam, rechtsvorm, adres en vestigingsplaats

Stichting Recycling Netwerk van Eco-Eco is gevestigd aan de Pollenseveenweg 11 te Emst en houdt kantoor in het UCo gebouw in Utrecht. Recycling Netwerk Benelux is opgericht in 2002. De stichting heeft geen winstoogmerk.

Recycling Netwerk Benelux is al bijna twintig jaar dé milieuorganisatie als het gaat om het bevorderen van reductie van de milieubelasting die wordt veroorzaakt door productie, consumptie en afdanking van producten en productsystemen, waarbij we ons vooral richten op verpakkingen en verpakkingssystemen. Samen met anderen werken we aan het oplossen van de grootste milieu-uitdagingen op het gebied van duurzame productsystemen.

ANBI-status

In 2018 heeft Recycling Netwerk Benelux de ANBI-status verkregen.

Financieel resultaat

Op financieel gebied was 2019 een goed jaar voor Recycling Netwerk Benelux. We sloten af met een positief resultaat van € 41.868.

Baten

Recycling Netwerk Benelux had in 2019 circa € 400.000 aan inkomsten; een stijging met bijna € 90.000 ten opzichte van 2018. Het grootste deel van de inkomsten betreft donaties door bedrijven. Daarnaast vormen gerichte bijdragen aan projecten door overheden en fondsen een sterk groeiend aandeel in de baten.

Lasten

De uitgaven stegen in 2019 met bijna € 50.000. Deze stijging was volledig het gevolg van de toename van de personele lasten in relatie tot de uitbreiding van het personeelsbestand die

mogelijk werd door de toegenomen inkomsten. Activiteitenlasten en kantoorkosten daalden ten opzichte van 2018.

Financiële situatie

De financiële situatie van Recycling Netwerk Benelux is goed. Er zijn geen onvoorziene kosten gemaakt waardoor het resultaat hoger uitviel dan begroot. Van het positief resultaat van € 41.868 is € 30.000 opgenomen als bestemmingsreserve ten behoeve van continuïteitsborging.

Organisatieontwikkelingen

In 2019 is het personeelsbestand uitgebreid. Ook het bestuur is uitgebreid, zodat er weer een bestuur van vier personen is en de functies van voorzitter en penningmeester zijn verdeeld over twee bestuursleden.

Toekomstperspectief

Recycling Netwerk Benelux ziet mogelijkheden en heeft de ambitie om op het werkkterrein van circulaire economie en milieubewust grondstoffengebruik in de komende jaren verder te groeien naar een team met 8 á 10 medewerkers. Daartoe zijn in 2019 projectideeën uitgewerkt. Tegen deze achtergrond wordt beoogd in 2020 en latere jaren ook de bestemmingsreserve voor continuïteitsborging verder te vergroten.

Recycling Netwerk maakt deel uit van de [Utrecht Community voor Pioniers](#), oftewel UCo. Samen met tientallen andere organisaties zitten we in een oude werkplaats van de Nederlandse Spoorwegen, ongeveer 15 minuten lopen vanaf Utrecht Centraal. Het oude gebouw is volledig gerenoveerd en verduurzaamd.

Het adres van Recycling Netwerk is: 2de Daalsedijk 6a, 3551 EJ, Utrecht.